

Obesitas wordt niet als ziekte beschouwd. Mensen worden pas behandeld als ze met de consequenties te maken krijgen, zoals kanker, diabetes en hart- en vaatziekten. Intussen wordt het probleem van overgewicht steeds groter. In BNR Beter pleit Hanno Pijl, hoogleraar Diabetologie aan het LUMC en voormalig lid van de Gezondheidsraad, voor maatschappelijke veranderingen.

Pijl sprak over obesitas in het programma BNR Beter, samen met Mireille Serlie, internist-endocrinoloog in het AMC, en Ronald Liem, bariatrisch chirurg in de Nederlandse Obesitas Kliniek en voorzitter van de afdeling Bariatrische Chirurgie van de Nederlandse Vereniging voor Heelkunde.

De helft van de bevolking is te zwaar. De gezondheidszorg heeft zijn handen vol aan de complicaties van zwaarlijvigheid, en de problemen worden alleen maar groter als we niets doen, zegt Pijl. 'Dat is een uitermate zorgelijke toestand.' Intussen is het verdienmodel in de zorg gebaseerd op genezing, niet op voorkoming. Serlie: 'Zolang obesitas niet echt gezien wordt als een ziekte en voeding niet als een heel belangrijk item in het curriculum, is dat wel lastig.' Liem: 'Ik denk dat we obesitas echt als ziekte moeten gaan beschouwen en ook daarnaar gaan handelen, niet alleen qua overheid, maar ook de behandelaren in de zorg. Nu is het bespreken van obesitas binnen een huisartsenpraktijk niet altijd vanzelfsprekend. Inderdaad komen mensen eigenlijk pas aan een behandeling toe als eigenlijk al veel eerder, op een betere manier, had kunnen worden ingegrepen.'

Overheid

Pijl omschrijft obesitas als het gevolg van de wisselwerking tussen iemands erfelijke aanleg en zijn/haar omgeving, 'die ons voortdurend verleidt om te eten en om de hele dag op onze stoel te zitten'. Het is voor veel mensen te moeilijk om aan deze omgeving weerstand te bieden, zegt de hoogleraar. Volgens hem zijn er dan ook maatschappelijke veranderingen nodig. 'Ik denk dat we uiteindelijk met zijn allen besluiten moeten nemen over wat we willen toelaten op de voedselmarkt en hoe we onze steden van de toekomst gaan bouwen. We moeten ons leven anders inrichten. Dat kan alleen maar collectief.' Volgens Pijl kan dit alleen maar collectief omdat een gezondere leefstijl voor een individu te lastig is om vol te houden in een ongezonde omgeving. 'Ik denk dat de overheid daar een heel belangrijke rol heeft.'

Schade repareren zonder oorzaken aan te pakken

Onlangs tekenden het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en onderzoeksinstituut TNO een intentieverklaring waarin wordt gesteld dat er een instituut moet komen dat zich bezighoudt met 'leefstijlinterventies' in de zorg. Pijl: 'Leefstijlinterventies betreft voeding, beweging, slaap, stressmanagement. We weten steeds beter dat al die factoren heel veel te maken hebben met eigenlijk alle chronische ziektes waarmee we vandaag de dag worstelen. Diabetes type 2 is daar het prototype ziekte van. Hart- en vaatziekten en verschillende vormen van kanker worden heel duidelijk aan voeding en gebrek aan beweging gelinkt. Het is eigenlijk te zot dat we afwachten totdat die ziektes ontstaan, en dan proberen met medicamenten en andere ingrepen de schade te repareren, terwijl we de oorzaak van het probleem niet aanpakken.'

Pijl was in het verleden lid van de Gezondheidsraad, die de regering adviseert. Achteraf gezien vindt hij dat hij daar een kans heeft laten liggen. 'Ik vind van mezelf dat ik daar te weinig actief in gestuurd heb.' Hij had bij de politiek de voedselmarkt aan de orde willen stellen. Hij legt uit: 'Medicamenten worden, volkomen terecht, van onder tot boven volledig doorgelicht voordat ze op de medicamentenmarkt komen. Er zijn een heleboel voedingsmiddelen waarvan we weten dat ze niet goed voor ons zijn, en daar zouden we misschien ook wel iets mee moeten.'